

Markanvisningar – ett verktyg för att skapa ett mer cirkulärt Sverige

Författare: Fredric Andersson

Sverige är ett av de länder i världen som utvinner flest resurser per capita. Om de globala målen för hållbar utveckling ska kunna uppnås, behöver Sverige bli betydligt mer cirkulärt. Material och produkter måste återanvändas och återvinnas i större utsträckning, men även nyttjas mer effektivt. Via markanvisningar kan kommuner styra hur den kommande stadsbebyggelsen ska utföras, genom att tillämpa olika urvalskriterier. Kan urvalskriterier som fokuserar särskilt på cirkulär ekonomi och delningsekonomi ge effekt, i strävan efter ett mer hållbart och cirkulärt Sverige?

Markanvisningar är ett verktyg som används för att överlåta eller upplåta kommunalt ägd mark till fastighetsutvecklare, som ska genomföra bostadsbebyggelse eller annan exploatering. Vem som tilldelas en markanvisning avgörs utifrån ett antal urvalskriterier. Urvalskriterierna kan omfatta allt från vilken fastighetsutvecklare som är villig att betala det högsta markpriset, till vilken fastighetsutvecklare som föreslår det mest intressanta projektet ur en arkitektonisk synvinkel. Det råder därmed en relativt stor frihet för kommuner att välja vilka aspekter som ska vara i fokus vid en markanvisning. Dock finns ett kriterium som inte är tillåtet – en kommun får nämligen inte ställa extra höga krav på en byggnads tekniska egenskaper sedan år 2015. Tekniska egenskaper kan exempelvis avse energianvändning eller avfallshantering.

För att utreda möjligheterna att innefatta cirkulär ekonomi och delningsekonomi som urvalskriterier vid markanvisning, genomfördes en studie med detta syfte. I områden där det finns höga hållbarhetsambitioner används ofta urvalskriterier som är inriktade mot just hållbarhet och innovation. Ett vanligt förekommande upplägg är att kommunen beskriver vilka ambitioner och mål som finns med utvecklingen av ett markområde, sedan är det upp till fastighetsutvecklarna att föreslå på vilka sätt de avser att uppfylla dessa. Den genomförda studien visar att det finns goda möjligheter att lägga i en högre växel gällande arbetet med cirkulär ekonomi och delningsekonomi, då fastighetsutvecklarna i studien uppvisar en positiv vilja till att arbeta med cirkulära och delningsekonomiska åtaganden. Det bedöms därmed finnas utrymme för att använda urvalskriterier som är mer specificerade mot cirkulär ekonomi och delningsekonomi. Ett exempel på ett sådant urvalskriterium är nyttjandegrad av yta, för att stimulera förekomsten av delade lokalytor.

Cirkulär ekonomi och delningsekonomi är områden inom hållbarhet som blivit mer relevanta under senare tid, i takt med att samhällets fokus på hållbar utveckling har ökat. Ett exempel på det, är när FN lanserade de globala målen år 2015. Vissa delar av cirkulär ekonomi och delningsekonomi är relativt etablerade i dagens samhälle, exempelvis avfallsåtervinning. Men det finns också många innovativa lösningar som är under utveckling, där bland annat delning av lokalytor är ett exempel. Om de globala målen för hållbar utveckling ska kunna uppnås, behöver Sverige bli betydligt mer cirkulärt. Sverige har idag den fjärde största

resursutvinningen i världen per capita, där ungefär 20 % av de utvunna resurserna bedöms gå till spillo efter att de har använts. Studien visar att markanvisningar är ett av de främsta verktygen en kommun har för att styra utvecklingen av hållbarhet i den byggda miljön, varpå urvalskriterier som fokuserar särskilt på cirkulär ekonomi och delningsekonomi kan ge ytterligare effekt i strävan efter ett mer hållbart och cirkulärt Sverige.

Texten är en populärvetenskaplig sammanfattning av examensarbetet "Markanvisningar som verktyg för att stimulera cirkuläritet och delningsekonomi". Arbetet är genomfört av författaren vid Lunds tekniska högskola.